

PfiFf-Bilgilendirme formu NO.18

Otizm – Tanım ve Belirtiler

Aşağıdaki içerikler, "Otizm" başlıklı yayından, sağlık portalı gesund.bund.de¹ 'den alınmıştır – Almanya Federal Sağlık Bakanlığı'nın bir hizmetidir. Burada içerikler ayrıca başka dillerde de mevcuttur.

Otizm nedir?

Otizm terimi, çeşitli semptomlara sahip bir dizi gelişimsel bozukluğu kapsar. Bu nedenle doktorlar otizm spektrum bozukluklarından bahsetme eğilimindedir. Bu bozukluklar, insanların sosyal olarak nasıl etkileşime girdiğini anlamada ve bir durumda kendini uygun şekilde ifade etmede ve uygun olarak davranmada zorluklarla karakterize edilir. Otizmliler bu nedenle genellikle erken yaşlardan itibaren kişiler arası ilişkiler kurma ve sürdürmede sorunlar yaşarlar. Bu hem ailede hem de okulda veya daha sonra iş hayatında da geçerlidir.

Otizmin tipik özellikleri de sıklıkla tekrarlayan (kalıplara özgü) davranışlar ve son derece kısıtlı, tek yönlü ilgi alanlarıdır. Otizmliler yaklaşık yarısı aynı zamanda zihinsel (bilişsel) geriliğe sahip veya zihinsel engellidir.

Aşağıdaki otizm spektrum bozuklukları biçimleri arasında bir ayrım yapılır:

- Kanner sendromu olarak da adlandırılan erken çocukluk otizmi
- Atipik otizm
- Asperger sendromu

Erken çocukluk otizmi

Bu formda, otizm spektrum bozukluklarının tüm temel semptomları mevcuttur: jestler, yüz ifadeleri ve dil yoluyla sosyal etkileşim ve iletişim bozulur. Davranış, tekrarlayan kalıplar ve dar ilgi alanları tarafından şekillendirilir. Tüm bu anormallikler üç yaşından önce ortaya çıkar. Erken çocukluk otizmi normal zeka ile ilişkilendirildiğinde, yüksek işlevli otizm olarak adlandırılır.

Atipik otizm

Bu form, temel semptomların yalnızca bir kısmının üç yaşından önce ortaya çıkması veya tüm temel semptomların yalnızca üç yaşından sonra ortaya çıkmasıyla belirlenir.

Asperger sendromu

Asperger sendromu, diğer otizm spektrum bozukluklarından farklıdır, çünkü genellikle dil veya bilişsel gelişimde gelişimsel bozukluk veya gecikmeler yoktur. Anaokulu çağından itibaren, sosyal etkileşimde ve tekrarlayan kalıplar (stereotipik davranış) davranışlarda giderek daha fazla anormallik vardır.

¹ Quelle: gesund.bund.de, Bundesministeriums für Gesundheit, <https://gesund.bund.de/autismus> (19.11.2024)

Yukarıdaki kategorilerin hiçbirine uymayan otistik özelliklere sahip gelişimsel bozukluklar, otizm spektrumundaki diğer yaygın gelişimsel bozukluklar olarak gruplandırılır.

Otizimde hangi semptomlar görülür?

Otizim üç temel semptomla karakterizedir:

- Sosyal etkileşimde sorunlar
- İletişim ve dil ile ilgili zorluklar
- Tekrarlayan (basmakalıp) davranış kalıpları

Bozulmuş sosyal etkileşim

Otizim spektrum bozukluğu olan kişiler, arkadaşlık gibi kişiler arası ilişkileri anlamakta, oluşturmakta ve sürdürmekte zorlanırlar. Bu sadece yabancılarla değil, aynı zamanda aile üyeleri gibi yakın insanlarla da geçerlidir.

Bozulmuş iletişim

Otizim spektrum bozukluğu olan çocuklar genellikle gecikmiş ve değişmiş dil gelişimi gösterir. Örneğin monoton bir tonda konuşurlar ve ironi gibi dilsel nüansları anlamazlar.

Tekrarlayan davranışlar

Otizim spektrum bozukluğu olan kişiler, tekrarlayan aktivitelerle ritüelleştirilmiş günlük rutinleri sürdürür. Genellikle değişikliklere hassas tepki verirler. Bahsedilen semptomlara ek olarak, otizm spektrum bozukluğu olan kişiler bir dizi eşlik eden anormallik yaşayabilir. Bunlar da kendi kişisel semptomları ve bozuklukları ile ilişkilidir.

En yaygın eşlikçiler şunlardır:

- Motor beceri bozuklukları
- Zihinsel gerilik ve zihinsel engellilik
- Anksiyete bozuklukları, fobiler, DEHB, depresyon veya obsesif-kompulsif bozukluk gibi zihinsel bozukluklar
- Epilepsi gibi nörolojik bozukluklar
- Beslenme sorunları (dengesiz beslenme alışkanlıkları), bağırsak sorunları, uyku bozuklukları, görme ve işitme bozuklukları gibi fonksiyonel bozukluklar

Özel yetenekler

Otizim spektrum bozukluğu olan bazı insanlar, matematik ve aritmetik, hafızada tutma veya bir enstrüman öğrenme ve çalma gibi belirli bir alanda özel becerilere sahiptir. Buna "savant sendromu" denir. Zeka ortalama olabileceği gibi ortalamanın üstünde veya altında da olabilir.

Bu konu hakkında daha fazla bilgiyi 18a ve 18b numaralı PfiFf bildirim sayfalarında bulabilirsiniz.